

[berbetan]

Kazetaritzan lizentziaduna eta Andrak aldizkariko barriemoile izandako Itziar Ziga (Errenteria, 1974) Bartzelonan bizi izan zen 2000-2009 artean, ordutik hiru lan idatzi ditu: *Devenir perra* (Melusina, 2009), *Un zulo propio* (Melusina, 2009) eta *Sexual Herria* (Txalaparta, 2011). Bizi osoan aktibista feminista, hori du atxikimen eta pasio politiko nagusi. Facebook-ik ez badu ere, horrek azken liburuko azala zentsuratu dio, “*egia bat azaltzen du, jasaten ez dutena: ez dudala ezkutatu gura... benetako eszena lesbikoa dela, ez gizon heteroentzako porno-lesbiko faltsua e.a. Adi egon! Saldutako krisialdi honetan kapitalismoak halakoak baliatuko dituelako barrero heterosexismoa bultzatu, andrak etxean sarrarazi, gizarte otxandu eta etxekotura itzultzeko*”.

Itziar Ziga

Argi, zuzen eta egia!

Testua: **I. Sagarmínaga** / Argazkia: **Argazki Press**

—*Sexual Herria*-n gaietako, asmoetako batzuk dira euskaldunak “berputifikatzea eta bersexualizatzea”. Zerk bultzatuta idatzi duzu horren gainean?

—Neure interes propioetatik, hemen zein beste edonon, neuk faltan bota ditzakedanetatik abiatzen da behar hori; sexu-askatasunean moral katolikoak eta moral burgesak min handia egin digula uste dudalako. Bartzelonako sexu-erbestealditik itzuli nintzenean, sexu-erbestea deritzot, sexubizitza askotarikoaren, osoagoaren, askeagoaren eta dibertigarriagoaren bila, nire iritiz, euskaldun askok hartzen dugulako bide hori; zelanbait herriaren (inguru txikiago baten) errepresio-kontrolatik ihesi. Eremu txiki horietan, garrantzi handiegia emoten zaiolako gutaz esango dutenari, autokontrol kolektiboari. Itzultzean, Txalapartako Mikel Sotok liburua idazteko proposatu zidan, eta aholkatu ahalik eta arinen idaztea, kontrastea ez galtzeko; han bizitako sexu-esperientzia kolektibo eta pertsonal zelanbait zabalago, osoago, nabarmenagoa, ez horren jainkojalea, ez hain neurritsuaren sententzioa gal ez nezan.

—Hemen ez dela sarri larrutan egiten topikoak zer du topikotik, zer egiatik?

—Ergelkeria izan liteke galdera, baina neuk oso gogoko dut kaikukerietatik edo garrantzi bakoizat jotzen diren kontuetatik abiatuta idaztea, garrantzizkotzat jotzen dena tranpa izan ohi delako, hau da, inportantetzat hartzen diren diskurtsoak beti interes hegemonikoenetatik abiatzen direlako... Neu lako emakume feminista, lesbiana, ezker-muturrekoak ez duelako horien baitan bere burua irudikatzen, ho-

edonon hemen baino larrua gehiagotan jotzen dela egia ala gezurra dela egiaztatzeko. Beraz, hori baino, gure sexualitateaz zelakoa den aztertze gogoia izan dut, geure burua zelan dakusagun jakitea. Desioa, lizuntasuna, haragi-nahia, are gehiagoko maitasun-estimua adierazpenak publikoki ez adieraztea eta sexu-zuhurtzia gure idiosinkrasiaren, izaeraren edo herri-nortasunaren parte direla onartzerantz erogan gaitu askotan eremu publikoen eta pribatuen arteko banaketa latzak. Edozelan ere,

“Ez gara beti hain sexu-zuhurrak, moja edo jainkojale izan...”

rregatik dut gogoko kontu “hutsaletatik edo ergeletatik” abiatuz idaztea; eta oraingoan topiko, galdera edo dena delako horretatik tira egin dut; egia esan, azkenean, ez dut baieztapekin eskaintzen, ezta gezurtatzen ere. Gehien interesatzen zaidan ekarpenetako bat Francis Diezek (Doctor Deseo) egin zidan, hau da: inork ez du behar besteko landa-lanik egin beste

ez genuke lar interesgarria, dibertigarria edota askatzailea ez den nortasun kontu bati atxiki beharrik... Gainera, nortasuna guztiz aldatzeko, mugikorra, bernegoziagarria da, eraiki daitekeena, eta uste dut, estrategiakoa dela horren gainean berba egitea, zuretzat eta kolektiboki onuragarria delakoan egiten duzunean. Bestalde, neure zelanbaiteko “tesia”-ri ez diot ildo

arrazional, historiko, antropologiko edo soziologikotik heldu, sorginkeriaren eta xarmaren haritik baino. Tesia-edo hau da: dominazio, kolonizazio katolikoa edo horrek eragindako trauma izan da sexu mailan ezkutarazi gaituena. Hori argudiatzeko-edo, gure sorginen historia berreskuratutut. Sorgin-ehizari sortzeko feminizazioa deritzot nik; oro har, kristandade osoan emon zena. Beste gai batzuen inguruan egin diren ikerketak baino azterketa gitxiago egin dira gai horren gainean, eta sorgin-ehizak, nire ustez, oinarritzat jo diren beste gai horiek baino pisu handiagoa eduki zuen gaur egungo mundua erakitzeke funtsak ezarri zituztenean, zentzu misogino, heterozentriko, kapitalista, dominatzaile, autoritarioaren ikuspegitik egin zutelako. Modernitatearen tranpa asko, azpikeriaz, sorgin-ehizan ezarri zituzten. Eta hori aztertzeari ez diote garrantzi nahikorik emon, oro har, emakumei eragin zielako. Kontuan hartu heldu zaizkigun lekukotza bakarrak sorginen torturazaila-hiltzaileenak direla, Inkisizioarenak; halere, testigantza horietatik antzeman dezakezu sexualitatea beste modu batera bizi zutela garai haietan, emakumezkoak bestelako botere soziala genuela, eta antisorgailu, ugalkortasun zein sexu-plazerean gure gorputzaren bestelako kontrola genuela. Oso gogoko dut etsaiaren ispiluan neure buruari begiratzea, gure etsaiek askotan buru-argitasun harrigarriagaz arbuaitzen gaituztelako; hainbeste gorrotatzen gaituztenez eurentzat hain gaitzesgarria dena sarri guretzat baikorra izaten delako. Zentzu horretan gutaz, euskal emakumez, euskaldunez, herri legez eskaini dituzten argazkiak oso interesgarriak dira, berbarako: Lapurdin ehunka sorgin akatu zituen Pierre Lancre inkisidoreak euskal emakumez esan zituenak txundigarriak dira, libreak ginela, sagar asko jaten genituelako denak ginela Eva, beraz sorginak! e.a.; edota bai hark eta baita Aymeric Picaud-ek ere sexu kontuetan oso askeak ginela zioten, eurek hori guztia gaitzetsiz,

noski! Hori irakurri eta diot: aikor! Ez gara beti hain sexu-zuhurrak, moja edo jainkojale izan... Beraz, gure sorginak berreskuratut ditut, eta eurek egiten zutena imajinatuz gero... ez zait besterik bururatzen: Zugarramurdi lako kobetan orgiak besterik ezin zitezkeen egin! Orgiak, bakanalak, gaurko “rave” delakoak. Laburbilduz, sorgintasun batetik abiatu naiz, zelainbat sorgin-politi-

janzteaz, iraultzen eta aldaketa sozialen iparrak galaraziz edo itxuraldatuz. Ostera, zentzuzkoa dena da kontuen hondo-hondora, errora heldu gura izatea; heltzen ez bazara ez duzu ezer ere eraldatuko. Feminismoa, gizakiak erditu duen mugimendu iraultzaile askatzaileena da. Iraultza askok porrot egin dute ez dutelako patriarkatua indargabetzea bere helburuen arteko le-

“sorgin-ehizak ekarri zuen emakumeek zuten botere sozialaren galera zein herrien jatorrizkotasunaren garela”

ka batetik. Historia kontatu diguten moduan kontatu digute, tranpaz beteta, adib.: esan digute Erdi Aroan emakumeak guztiz menderaturik bizi ginela, eta gure egoera hobetzen joan dela. Askotan guztiz aurkakoa gertatu da, horra hor sorgin-ehizak ekarri zuen emakumeek zuten botere sozialaren galera zein herrien jatorrizkotasunaren garela; euskaldun emakumezko legez, gizonezko legez ere bai, eta herri moduan ere egundoko mina egin ziguten!

—Beste lanen ardatza feminismoa da, edo horren kritika. Martxoko Topaketa Feministen aurretik, zelan dabil euskal feminismoa?

—Feminista erradikaltzat dut neure burua. Feminismoa erradikala baino ezin liteke izan! Erradikala gaien errora doana da, orain urte asko unibertsitateko lagun anar-

hentasunen artean ipini. Ildo marxistatik, klaseei dagokion aldaketa sozialerako borrokaren ildotik ezingo duzu ezer ere eraldatu, ez baduzu generoen araberrako hierarkizazioa aldatzen. Gure aurka egin dituzten propaganda txar askotariko bat (sorginak ginela lehen, feministak garela orain e.a.), edo gu lako feministoi, ez dugunok “Boterea” eskuratu-asmorik, boterea eraldatu baino, omena kentzeko asmoz egin dutena da... liberala, zuriena, heterozentratua, burgesa, zapaltzailea, guztiz PSOEren ildokoa den feminismo horretara gu asimilazazi nahi izatea, hori “Españan”; hemen ere baditugu horrelako femista liberal goretzi batzuk. Etsaiagaz guztiz bat datozen horiek emakumezkoak aipatu modura ulertzen dute, eta horietatik kanpo gauden emakumezkoengan

“feminismoa ez da egundo mugimendu iraultzaile kolektibo baten asmo politikoaren lehenengo lerroan ipini...”

ko, libertario batek esan legez. Muturrekoa eta erradikala nahasten da. Erradikala erroara jotzea, muinari heltzea da; errora heltzen ez bazara ez duzu gizarte-aldaketarako, ezta beste ezterarako ere, inolako egiazko helbururik. Hedabideak erradikal berbari ezkortasun kutsua emoteaz arduratu dira, nahasmenera eroaten gaituen esanguraz

gauzaten dituzte aipatu barri ditudan botere horiek danak. Beraz, geu eta horiek nahasten, horiekaz parekatzen ahalegintzen, eta entzun dudanez legez, feminismoa burgestu dela lako tontakeriak esaten dituztenek ez dute ezagutzen talde askoren kaleko feminismo ekintzailea. Euskal Herrian, egiatan, beti erne egon gara; bat-

zuetan indartsuago, momentu aspergarri-
goak ere izan dira, beharrezkoak halere...
Orain goranzkoan gaudela uste dut, mar-
txoko Topaketak apartekoak izango direla,
benetan interesgarriak! Gazte askogaz topo
egin dudalako eta indartsu datoz, ideiak
oso argi dituzte! Aipatutako konjuru, sor-
gintasun, sorgin-politikara itzuliz, uste dut
horixe dela eraldatzeko behar duguna.

ko herrien borroketan neure burua islatu-
rik ikusten dudanean, zera sentitzen dut,
hemen ere izan dugula zerbait, arazotzat
edo segadatzat har daitekeena, aberasgarria
datekeena, ala kaka itzela ere! Kontua da,
feminista eta emakume legez, oso separa-
tista naizela sarri, ulertzen dut gizonetzko-
kaz batu gura ez izatea, ez diot danakaz,
andrazko misoginoak badirela dakidan

rrez erabaki izana hobe dela gure aldetik
joatea, bestela ez duzulako eurrera egingo,
kitto! Ostera, dominazio egoera bati,
kasurako espainiarra eta katolikoa den
kolonizazio bati dagokion gatazka edo
erresistentzia dagoenean, ez duzu beste
erremediorik, aipatu jatorrizko herrietako
emakumezkoei (eurei modu basatiagoan)
gertatzen zaien legez, ez bada zure herriko
gizonetzkoak alkar ulertu. Beste nonbai-
tekoa banintz, agian ez nuke horrela iku-
siko, baina gehien bat liburu hau idaztean
konturatu naiz, askotan ez dugula beste
erremediorik izan helburu komunengatik
alkarren alboan borrokatzea baino, domi-
nazio egoera latz batek eragiten zaituene-
an batez ere. Beraz, alkar ulertzea behar-
turik egote hori batzuetan kaka itzela da,
beste batzuetan aukera bat, beste askotan
ondo egon daiteke, erremediorik ez dago-
enez horretarako moduak aurkitzera
behartzen gaituelako... Behingoz ulertuko
balute, hainbat eta hainbat gizonak, esate-
rako, sindikalismotik borrokatzen dute-
nek-eta, azken 50 urteotan feminismoak
idatzitakotik irakurriz, patriarkaturen
aurkako borroka barik ezinezkoa dela
kapitalismoari aurre egitea, borroka hori-
ek alkarren beharra dutela... Baina, go-
rriek txarrena, entzun gura ez duena! ○

“...bakoitzak bere barneko sorgina berreskuratzea espero dut; eta agertzeko beldurra galtzea”

—Ezker muturrekotzat duzu zure burua.
Zer iruditzen zaizu, zelan dabil ezker
feminismo aldarrikapenei dagokienez?

—Uff! A ze galdera! Kontu asko burura-
tzen zaizkit... baina, askotan, kontu asko-
ren gainean epaia emoten dudala uste dut,
eta gerora konturatu ez dela bidezkoa izan.
Azken boladan buruan dabilkidan kontue-
tako bat, eta *Sexual Herria* idaztean kontu-
ratu naizena, euskalduntasunetik idatzi
dudan lehenengo liburuia izan delako (le-
hen feminista, edo lesbiana, edo ezker mu-
turreko edo antikapitalistaren gunetik ida-
tzi dut), eta independentista baten lekutik
ere bai, hau da: Latinoamerikako jatorriz-

legez, badakit bizitzako lagun diren gizo-
nezkoak badirela. Baina, izan ditugun aus-
ka danengatik, horietan jasandako desen-
gainuengatik, kideko borroketan alkatu
garenean emakumezkoak azken lerroan
utzi gaituzten une danengatik, edo kuota
kontua bermatzeko bakarrik argazkirako
ipini gaituzten uneengatik eta abarengatik
gure aldetik joatea erabaki dugu; eta uler-
tzen dut. Zinez, patriarkatuagaz, sexismoa-
gaz eta indarkeria matxistagaz amaitzea
edo feminismoa ez dira egundo ere mugi-
mendu iraultzaile kolektibo baten helbu-
ru politikoen lehenengo lerroetan ipini.
Beraz, ez da harritzekoa milioi bat bide-

Zu deskribatzen ahalegintzeko...

—...entzuten direnak ez dira “arrun-
tak”; feminista erradikala, puta, ezker
muturreko... geuk gogoko dugu: “Pro-
bokatzaila, intentzioz probokatzen
duena”. Nor zein asmogaz probokatu?

—Horiez gainera, lesbiana, eta mozkorra,
droga-zalea e.a. Askotan galdetu didate
antzekoa, modu lotsagabeagoan, zuk
politiko egin duzu. Halere, probokatzeko
beharrizana duzula aurpegiratzen dizute-
la emoten du. Neuk ez dut erabaki inor
probokatzeko; mundua dagoen moduan
eraikita egonda eta ni neu naizen modu-
koa izanik, molestatu egiten dut, proboka-
tu, eta bere burua defendatzen dute
nire gainean mila “eskarlata letra” idatziz.

Gustatuko litzaidakeena da, nire ausar-
diaz konturatu eta, haiek ere beldurra
galtzea! Berez oso esplizitua naiz. Hala
pentsatzen dut: marjinaturik zaudenean
marjinaturik zaude! Disimulatu gura banu
ere, ezingo nuke, egundo ere ez ninduten
hartuko egokitatzat, zuzentzat e.a. Askori
gertatzen zaigu. Euren balio-ereduen ara-
bera geuk galtzeko aukera guztiak ditu-
gu... Baina, idazten dudana leku horretatik
dudan asmoetako bat izan daiteke ira-
kurtzen nauen horrek horri beldurra gal-
tzea, den modukoa agertzeko eta bere
burua hala onartzeko, eta hala agertzeko
beldurra galtzea. Eta ez da harrokeriaz
esango dudana kontua, baina hilabete bi

eskas daroa azken liburu honek kalean,
eta salmenta nahiko ondo doa. Euskal
gatazka politikoaren testuinguru barri
hau, uste dut, mesedegarria izan dela...
Idazten hasi nintzenean ez nuelako uste
bizi dugun momentu honetan egongo
ginenik, denbora luzean izan dugun
momenturik onena da, nire ustes, aukerei
dagokienez; eta zalantza barik borroka-
tzen jarraitu behar dugu. Hala, liburuia ira-
kurtzean bakoitzak bere barneko sorgina
berreskuratzea espero dut, hori batez
ere; gutaz diotenak gutxiago arduratzen
gaitzala! Zure bizitza esango dutenaren ara-
bera betetzen ahalegintzen bazara, ez
duzulako zeure bizitza biziko!